

MŪSU CILVĒKI: VINETA FOGELE

Viņa ir mūsu labais gariņš. Tā, kas no rīta mūs sagaida ar smaidsi sejā, kas palīdz visiem skolēniem un pavada kā jaunākos, tā vecākos. 4.lpp.

ŠAJĀ NUMURĀ

GAJA

Pirms 40 gadiem Džeimss Lavloks ierosināja paskatīties uz Zemi kā sarežģītu sistēmu, kurā dzīvais un nedzīvais ir savstarpēji saistīts un ietekmē kā viens otru, tā visu iespējas izdzīvot... 3.lpp.

ZERO WASTE

Pēdējo gadu laikā Rīgā radušies vairāki veikali, kas atbalsta "zaļo" dzīves veidu. Domā, ka tas ir dārgi? Lasi - 2. lpp.

NUMURA TĒMA: KLIMATA PĀRMAIŅAS JEB KUR PALIKUSI ZIEMA?

foto un teksts - Džemma RIMŠA, Alise BUKO

Sveika, Zeme!

Lūdzu, piedod, ja mēs sāpinām tavas jūtas! Mēs neapzināmies, ka darām tev pāri. Es atvainojos. Bet pagātni nevar mainīt. Tādēļ es visus aicinātu negaidīt, jo šis ir tas brīdis, kad jāsāk darīt. Tu nevari gaidīt un mēģini mūs brīdināt. Turpinājums - 3. lpp.

KUR IEPIRKSIMIES?

Sveiks, lasītāj!

Šajā numurā vari sagaidīt gan interesantu rakstu par beziepakoju veikalos, gan interviju ar mūsu skolas labo garu. Uzzini par pašpārvaldes konkursu un kādēļ "Eleonoras kauss" nenotiek. Tomēr galvenais šajā numurā ir ZEME. Visi zina, ka zeme ir planēta, kas riņķo ap sauli, un tā ir arī mājvieta gan cilvēkiem, gan dzīvniekiem, taču cilvēku rīcības dēļ notiek process, kas vēlāk ietekmēs viņus pašus. Šo mūsdienās aktuālo procesu sauc par klimata pārmaiņām. Plašāk par klimata pārmaiņām šajā numurā ievietotajā intervijā stāsta Latvijas Universitātes vides zinātņu pētnieks, biedrības "Zaļā brīvība" un Vides konsultatīvās padomes vadītājs – Jānis Brizga. Par klimata pārmaiņām esat dzirdējuši radio un redzējuši TV, un es pati esmu piedalījies Fridays for future protestos gan Latvijā, gan arī Vācijā. Lielākoties skolēni pieprasa rīcību no politiķiem. Arī Grēta Tūnberga uzstājoties ANO pieprasa TULĪTĒJU rīcību. Grētai ir tikai 17 gadi, taču viņa pierādīja, ka pasaule spēj ieklausīties arī jauniešos.

Ženija

Marta VOICIŠA, Ance BREIJERE, Eiženija KOZLOVA, Līva EGLE

Vai nesen izveidotie **beziepakojuma veikali** Rīgas centrā tik tiešām ir dārgāki par mūsu ierastajiem "Rimi" un "Maxima"? Apmeklējot trīs populārākos beziepakoju veikalus - "Burka", "Turza" un "Zeroveikals" -, uzzinājām, ka cenu atšķirība nemaz nav tik traģiska. Ieejot veikalos, varēja sajūst smaržu, kas raksturīga vietām, kur pulcējas atbildīgi un pārtikuši jaunieši, bet, ieskatoties cenu zīmēs, mūs pārņēma patikams pārsteigums. Pārdevēji - atsaucīgi, klienti - smaidīgi. Radās ļoti labs priekšstats par nākotnē, iespējams, ierastiem veikaliem. Kā redzams tabulā, cenu starpība nav tik ievērojama, kā mēs bijām domājušas. "Zeroveikals" ir visdārgākais, bet tajā atšķirībā no citiem beziepakoju veikaliem var iegādāties tikai bioloģiskus produktus. Bioloģiski, īsāk sakot, nozīmē – bez mākslīgās ķīmijas. "Par bioloģisku vai ekoloģisku pārtiku drīkst saukt tikai tādu pārtiku, kam ir piešķirts bioloģiskās lauksaimniecības sertifikāts. Tas nozīmē – ja uz pārtikas produkta ir apzīmējums "bioloģisks", "ekoloģisks", "bio" vai "eko" – meklējiet zaļo lapiņu! Ja tās nav – neuzķeraties!" tā atpazīt bioloģisku produkciju māca vietnes biologiski.lv darbinieki. Lai gan dažos lielveikalos ir pieejami arī bioloģiski piena un gaļas produkti, "Zeroveikals" atšķiras – ar to, ka pārdod tikai vegāniskas preces. Veikalā var iegādāties trauku mazgājamās līdzekļus, šampūnus, ziepes, dušas želejas visdažādākajās smaržās un cenās. Tikai jāatceras paņemt līdzi savus iepakojumus (burkas, maisiņus, trauciņus). Ir iespēja iegādāties iepakojumus veikalā, taču, ja katru reizi, kad ej uz veikalu, tos pirktu, tas izmaksātu ļoti daudz.

Izskatījās, ka "Turza" ir vislielākais no mūsu apskatītajiem veikaliem. Šajā veikalā (vienīgajā no visiem) bija pieejami dārzeņi, augļi, desas, kūpinātas gaļas un piena produkti. Veikals "Turza" ir arī vislētākais. Veikals "Burka" cenu ziņā nebija tālu no veikala "Turza". Neliels veikals kurā pieejams viss tas pats, kas abos pārējos veikalos. Cenas dažām precēm bija pat lētākas nekā citur.

Produkti / mērvienības	Burka	Turza	Zeroveikals
pupiņas/100g	0.27	0.48	0.42
dateles/100g	0.39	0.24	1.15
griķi/100g	0.17	0.17	0.42
auzu pārslas/100g	0.13	0.25	0.39
cukurs/100g	0.8	0.9	0.54
kukurūzas pārslas/100g	0.65	0.5	0.85
makaroni/100g	0.42	0.15	0.48
lēcas/100g	0.42	0.24	0.68
eļļa/100ml	0.58	0.21	1.18
žāvēts mango/100g	2.99	2.58	2.79
trauku mazg.līdz./l	5.25	5.25	5.20
ar ko mazgāties/l	16.0	9.50	16.0
piens	nav	1.20	nav
jogurts	nav	2.00	nav

(turpinājums no 1. lpp.)

Saprotu, ka Austrālijas ugunsgrēki, piemēram, ir zīme, ko ar savas dabas palīdzību Tu dod mums, lai mēs reaģētu.

Tu sauc palīgā. Un mums jābūt tiem kas sadzird, ieklausās un reaģē uz Taviem saucieniem.

Es tevi dzirdu un klausos.

Zemei!

*Šī zilzaļā planēta,
Tik skaista ir tā.
Nav vairs tik
Glīta, jo pudeles
Ir zemiņē.*

*Zinu tev visdrīzāk nepatīk lielās rūpnīcas, man arī ne.
Tās piemēslō gaisu un pašu zemi arī.*

*Diemžēl es arī savā dzīvē esmu nometusi kādu
plastmasas maisiņu vai kožleni. Bet es vairs to nedarītu.*

*Es nevaru likt visiem likt nemēslot un neņemt
plastmasas maisiņus, iepakojumus un citus kaitīgus
zemei priekšmetus, bet es varu sākt ar sevi. Visiem
vaidzētu sākt ar sevi!*

ATRODI TRĪS LABAS, IZDARĀMAS LIETAS!

Vides pētnieku un aktīvistu no biedrības “Zaļā brīvība” JĀNI BRIZGU intervēja Alise BUKO un Džemma RIMŠA

Rīdzes Ziņas: - Kas īsti ir globālā sasilšana?

Jānis Brizga: - Parasti zinātnieki nerunā par globālo sasilšanu, bet par klimatu. Viena silta ziema gan nenožīmē klimata pārmaiņas. Ja salīdzinot 30 gadus ar iepriekšējiem 30, redz, ka mainījusies vai nu vidējā temperatūra, vai nokrišņu daudzums, vai vēju ātrumi – tad var runāt par klimata pārmaiņām. Pēdējos simts gados ir mērījumi, kas rāda, kā klimats ir mainījies. Tādēļ par to vairāk runā, sevišķi tādēļ, ka tieši cilvēks ir to ietekmējis.

- Cik tuvu mēs esam dabas katastrofai?

- Mēs tērējam vairāk resursus un ražojam vairāk atkritumu nekā Zeme var izturēt. Pateicoties tam, ka zemes ekosistēmas ir izturīgas, it kā neko neredzam, bet ne tikai par dabas katastrofu liecina ne tikai klimats, mainās dažādu dzīvotņu daudzums, pašlaik notiek viena no lielākajām sugu izmiršanām zemes pastāvēšanas vēsturē. Cilvēki ir aizņēmuši ļoti daudz vietas, un citām sugām vairs nav savas dzīves telpas. Ar klimata pārmaiņām ir saistītas arī citas parādības. Kūst ledāji, paaugstinās ūdens līmenis pasaules okeānos. Te ir dažādi scenāriji. Optimistiskākie runā, ka ūdens līmenis varētu celties pusmetru, pesimistiskākie runā par trīs, četriem metriem. Ja tā, daļa lielo pilsētu, kas atrodas pie jūras kā Rīga, applūstu. Zemes, kas atrodas pie Indijas okeāna, jau piedzīvo plūdus un vētras. Bangladeša, piemēram, ir zeme, kas atrodas purvainā, zemā vietā, bet tur dzīvo vairāk cilvēku nekā Krievijā. Ja klimata dēļ viņiem visiem būtu jāpārvācas uz citu vietu, tas varētu radīt jauna veida – sociālas problēmas.

- Daudziem mūsu klases biedriem ir aizdomas, ka Zemes gals būs 2032.gadā?

- Zinātnieki gan runā vairāk par to, ka gals pienāks cilvēkiem vai dažādām dzīvnieku sugām. Zeme gan jau izdzīvotu, vismaz klimats nav nekas tāds, kas varētu apdraudēt zemes pastāvēšanu. Drīzāk runa ir par to, vai uz Zemes turpināsies dzīvība. Ja cilvēks var sev palīdzēt, citiem ir grūtāk. Piemēram, Latvijā ienāk arvien vairāk lapu koku, skuju koki atkāpjas uz ziemeļiem. Bet sugām, kuru mājvieta ir ziemeļi, nav kur atkāpties... Polārajiem lāčiem vai pingvīniem nebūs, kur iet. Tepat Latvijā zaķis ziemā izaudzē baltu kažoku, bet, ja sniega nav, zaķis ir vairāk pamanāms un viņam ir grūtāk izvairīties no lapsām. Tādēļ ne visiem ir vienādas izredzes izdzīvot.

- Rakstot šo numuru, mums radās jautājums – kas ir ilgspēja?

- Mēs gribētu, lai nebūtu pasaules gala, bet resursus, kas ir uz pasaules, mēs spētu izmantot maksimāli ilgi, lai mēs neizsmeltu resursus un neradītu piesārņojumu. Tā ir spēja dzīvot ilgi un saskanīgi ar Zemi.

- Lai iestādītu augu, izmanto zemi. Kāpēc zemi pārdod plastmasas maisos?

- Droši vien tāpēc, ka tā ir mitra. Plastmasa ir izturīga un nevada ūdeni, tādēļ arī to izmanto. Lai gan labāk būtu ražot kompostu no pārtikas un dārza atkritumiem. Tad nevajadzēs iet uz veikalu un pirkt zemi, varēsim izmantot savu kompostu. Pie tam, pērkot zemi veikalā, tā var saturēt kādu mēslojumu. Kompostēt var arī mājās, tas ir klimatam draudzīgs solis, to var darīt spaiņos, var nopirkt slieku komplektus un baktērijas.

- Jūs jau teicāt, ka ne visu piesārņojumu mēs redzam...

- Jā, piemēram, ogļskābo gāzi, ko izelpojam, mēs neredzam. Būtu jādomā par to, ka mēs pēdējo gadu laikā esam radījuši ap 100 000 dažādu jaunu vielu. Dažas ir redzamas, citas – nē.

Foto no www.zalabriviba.lv

Gaiss! Akmeņi! Jūra! Augi!

Gaja grieķu mitoloģijā ir Zemes dieviete, pirms kuras nekur nebija nekā cita, kā tikai haoss. No viņas ir radusies dzīvība un viss esošais. Tās pirmā forma bija upē peldošs disks, vēlāk to iedomājās kā dievieti.

Gaja rūpējas par mums un sevi kā mūsu Lielā Māte. Līdzīgas dievības ir arī citu tautu mitoloģijās, mums latviešiem, piemēram, tāda ir Zemes māte. Pirms 40 gadiem zinātnieks Džeimss Lavloks (James Lovelock) publicēja grāmatu “Gaja”, kurā ar Gajas vārdu aprakstīja priekšstatu par Zemi kā sistēmu, kurā viss dzīvais un nedzīvais ir mijiedarbībā, bet uzdevums ir izdzīvot. Džeimsa Lavloka ideja ir tāda, ka dzīvie organismi mijiedarbojas ar visu sev apkārt esošo Zemes virsū, veidojot sarežģītu sistēmu, kas pati regulējas, lai nodrošinātu dzīvības turpināšanos. Pēc šīs hipotēzes organismi, kas veido biosferu, ietekmē jūras sāļo ūdeni, skābekļa daudzumu atmosfērā, globālo temperatūru un citus elementus, kas nepieciešami, lai uz Zemes varētu eksistēt dzīvība un visi dzīvie organismi, ieskaitot cilvēku.

XII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki tiks rīkots kā klimatam draudzīgs notikums.

Svētku rīkotāji liks pārdomāt aktuālos klimata jautājumus, aicinās izvērtēt savus ikdienas paradumus, protams arī iesaistīs radošās un izlītojošās aktivitātes. Dalībniekiem tiks dāvinātas somiņas no otrreiz pārstrādāta materiāla un vairākkārt lietojamās ūdens pudeles, norīsu vietās būs pieejamas drošas dzeramā ūdens uzpildes stacijas. Arī svētku suvenīru klāstā varēs iegādāties lietas, kas darinātas no videi draudzīgiem materiāliem. Ēdinātājiem norises vietās būs jāievēro stingrāki noteikumi iepakojumu un trauku izvēlē.

M Ū S Ē J I E : PAŠVALDĪBAS ZIŅAS: S V Ē T K I SKOLAS LABAIS GARIŅŠ

Intervēja

Emīlija PLOTNIECE, Džemma RIMŠA, Alise BUKO,
Elizabete ŠPUNDZĀNE

Viņa ir mūsu labais gariņš. Tā, kas no rīta mūs sagaida ar smaidu sejā, kas palīdz visiem skolēniem un pavada kā jaunākos, tā vecākos. Mūsu diena sākas ar jauko “Labrīt!” un beidzas ar viņas “Uz redzēšanos!” Bet ko domā pati Vineta... Vineta Fogle.

Rīdzes Ziņas: - Cik gadus Jūs te strādājat?

Vineta Fogle: - Divdesmit ceturto gadu skolā.

- **Vai bērni ir mainījušies pa visiem divdesmit četriem gadiem?**

- Ir gan mainījušies, piemēram, ar katru gadu 1. klasītes ir mazliet nerātņākas, bet arī mazliet gudrākas, un tādas it kā attīstītākas.

- **Vai Jūs rakstīsiet kādam Valentīndienas vēstuli?**

- Nē.

- **Kas ir biežākais, ko bērni ir atstājuši ģērbtuvē?**

- Cimdi, cepures. Visu ko!

- **Kas ir interesantākais, ko bērni ir atstājuši ģērbtuvē?**

- Nu spilveni ir bijuši daudz, visādi karnevāla tērpi, kaut kādas greznas cepures mētājās te pus gadu. Vēl interesanta, bet nepatīkama lieta bija, kad kāda meitei no Lieldienām atstāja olu, un es to uzzināju tikai tad, kad tā sāka smirdēt.

- **Kas ir baisākais, ko Jūs esat redzējusi šajos divdesmit četros gados skolā**

- Nē, es neesmu neko redzējusi baisu, un man nav gadījies nekas tāds, jo es sevišķi uzmanību tam nepievēršu, es neticu baisajam. Nu, nav gadījies tāda saskarsme.

- **Vai Jums patīk jūsu darbs?**

- Jā, jā, jo, ja man nepatīktu, tad es te nestādātu.

- **Kāda ir jautrākā pieredze, kas Jums bijusi Rīdžē?**

- Man ļoti patīk tie mazie, kas atnāk, tādi vēl nevarīgi un dumji, kā jūs atnācāt. Un tad pamazām, pamazām paliek gudrāki, citi bezkaunīgāki. Interesanti ir skatīties, kā izaug, kā no tiem mazajiem veidojas smukas, lielas meitenes, un vīrišķīgi puīši.

- **Kāda ir visinerātākā klase šajā skolā?**

- Nu tā nevar pateikt. Katrā klasē ir kāds, vismaz viens cilvēks, kurš ir nerātņš. Savā laikā katrai klasei uznāk kādi dullumi.

**21. februārī skolā
norisinājās VECĀKU
BALLE!!!**

**Vai atpazīstat
RAGANAS, kas
pārsteidza vecākus
nesagatavotus???**

Šogad sacensības “Eleonoras kauss” nenotiek.

Sākotnēji “Rīdzes” skolēnu pašpārvaldei radās ideja atsākt rīkot ikgadējo “Eleonoras kausu”. “Eleonoras kauss” ir leģendārās skolotājas Eleonoras Kovalas rīkotas sacensības skriešanā pa skolas kāpnēm. Diemžēl vai par laimi skolas vadība šo ideju noraidīja. “Šajā gadā “Eleonoras kauss” nenotiks tādēļ, ka skolā nav nodrošināta tāda drošība, lai pa kāpnēm varētu skriet, proti, kāpņu virsma ir slidena, tā kā skolēnu drošība ir pirmajā vietā, tad mēs administrācijas sēdē izskatījām šo jautājumu un nolēmām, ka atceļam šīs sacensības.” – stāsta skolas direktore Iveta Birkmane.

